Opprydding og Vedlikehold av Windows

Innledning

Hvis du synes at PC'en går tregt kan det være på sin plass med en diskopprydding.

Windows selv og de fleste programmer som arbeider under Windows benytter temporære filer til mellomlagring av data. Dette skal det enkelte program normalt ta hånd om oppryddingen av, men dette skjer ikke bestandig av flere årsaker. Dette har til følge at det samler seg opp en rekke filer på PC'en som bare ligger der og tar opp plass, blir det mye av dem kan det begrense arbeidsbetingelsene til Windows med den følge at PC'en begynner å gå tregere.

Videre vil også alle Internettsider man har vært innom bli lagret temporært i PC'en. Her er det i oppsettet av plassen som benyttes til dette gitt mulighet til å begrense plassbruken til et visst antall prosent av harddisken. Når man begynner å nærme seg taket vil Windows slette de eldste for å få plass til nye. Plassen som avsettes til dette er ofte svært mye hvis man har en stor harddisk. Det kan derfor være fornuftig å rydde opp i dette manuelt en gang iblant fordi Windows benytter en viss kapasitet bare til å administrere disse filene i filsystemet.

Det kan også tenkes at du etter hvert har installert en del programmer som du ikke lenger benytter, da kan det være fornuftig å avinstallere disse for å frigjøre plass som også i mange tilfelle vil lette på arbeidsbetingelsene til Windows.

Avinstallering av program

Benytt alltid det enkelte programs mulighet til avinstallering, dette blir normalt installert i menyen sammen med programvalget, hvis du ikke finner dette så åpne Kontrollpanel og dobbeltklikk på ikonet *Legg til eller fjern programmer*. Forsøk aldri å fjerne et program ved å bare slette det, du vil da slette noe men mye vil også ligge igjen.

	🚱 Kontrolipanel
	Angi programtilgang oc standardprogrammer
	Skrivere on '
	() Hie'
Alle programmer 👂	
11 Start	

Klikk på Start, velg Alle programmer, velg Kontrollpanel.

I Kontrollpanel dobbeltklikker du på ikonet *Legg til eller fjern programmer*, du vil da få opp et bilde som det nedenfor.

Bla deg nedover til du finner programmet du vil fjerne og klikk på det slik at det blir markert som vist nedenfor. Deretter klikker du på Fjern-knappen for å avinstallere det.

Marker programmet du vil fjerne, klikk på Fjern for å avinstallere.

Svar bekreftende på om du virkelig ønsker å gjøre dette. Spørsmålene og bildene du får kan variere noe avhengig av hvilket verktøy den enkelte programleverandør har benyttet til å lage installasjonsprogrammet.

Diskopprydding

Windows har innebygget et program for å rydde opp på disken. Du finner det via menyen Start, Alle programmer, Tilbehør, Systemverktøy, Diskopprydding.

Fig. 3 Diskopprydding.

Programmet vil først spørre om hvilken disk du vil rydde opp på. Normalt er dette C:, men det kan være en annen. Velg den stasjonen Windows er installert på hvis du vet at dette er en annen enn C:.

elg stasjon	? 🗙
Angi stasjonen du vil rydde opp på. Stasjoner:	
🖙 Lien(C:)	~
OK Avslutt	

Velg stasjon.

Programmet vil nå analysere hvor mye plass som kan spares på disken. Dette kan ta litt tid, men la programmet arbeide ferdig.

Surges by	rydding 🔀
in the second se	Diskopprydding beregner hvor mye plass du vil kunne frigjøre på LienW2K (C.). Dette kan ta et pat minutter. rr
Søker:	Komprimer gamle filer

Når disken er ferdig analysert vil du få opp et bilde som nedenfor.

🐗 Diskopprydding for LienW2K (C:)	? 🗙
Diskopprydding Flere alternativer	
Du kan bruke Diskopprydding til å frigjøre opp diskplassen på LierW2K (C:).	til 1 492 kB a∨
Filer som skal slettes:	
 ✓ Ø Papirkur∨ ✓ Ø Komprimer gamle filer ✓ Ø Katalogfiler for Innholdsindeksereren 	4 kB 1 488 kB 0 kB
Total mengde frigjort diskplass: Beskrivelse	1 492 kB
Papirkurven inneholder filer som du har slettet fra data Disse filene slettes ikke for godt før du tømmer papirku	maskinen. rrven.
	Vis filer
ОК	Avbryt

Fig. 6 Velg filer som skal slettes.

Her velger du alle linjene som vises ved å huke dem av. Hvis du vil spare litt tid kan du eventuelt la være å huke av Komprimer gamle filer. Når du har huket av for filer som skal slettes klikker du på OK.

Temporære internettfiler

Alle Internettsider du har vært innom vil bli lagret temporært (midlertidig) i PC'en. Her er det i oppsettet av plassen som benyttes til dette gitt mulighet til å begrense plassbruken til et visst antall prosent av harddisken eller et visst antall MB¹. Dette settes i utgangspunktet automatisk av Windows og kan derfor være uforholdsmessig mye. Når man begynner å nærme seg taket vil Windows slette de eldste for å få plass til nye. Plassen som avsettes til dette er ofte svært mye hvis man har en stor harddisk. Det kan derfor være fornuftig å rydde opp i dette manuelt en gang iblant fordi Windows benytter en viss kapasitet bare til å administrere disse filene i filsystemet.

Du finner denne muligheten under ikonet *Alternativer for Internett* i Kontrollpanel (se også Fig. 1).

Du kan også nå disse innstillingene fra Internet Explorer, velg Verktøy og Alternativer for Internett...

Fig. 7

Verktøy, Alternativer for Internett...

I midten av bildet som kommer opp ser du knappen Slett filer... i rammen Midlertidige Internett-filer.

¹ MB MegaByte, en Byte er et tegn (tall,tegn, bokstav), KB=KiloByte=1.000 Byte, MB=en million byte=1.000.000 Byte

lternativ	ver for Internett
Generelt	Sikkerhet Personvern Innhold Tilkoblinger Programmer Avansert
- Startsi	de Du kan velge hvilken side du vil bruke som startside. Adresse: http://www.lien.no/hjem.htm Bruk gjeldende Bruk standard Bruk tom
Midler	tidige Internett-filer Viste Internett-sider lagres i en egen mappe, slik at det skal gå raskere å vise dem på nytt senere. Slett informasjonskapsler Slett filer Innstillinger
Logg	Loggmappen inneholder koblinger til sider du nylig har vist, slik at du raskt kan få tilgang til dem. Antall dager filer skal lagres i loggen: 20 文 Slett logg
Fa	rger Skrifter Språk Tilgjengelighet
	OK Avbryt Bruk

Fig. 8 Alternativer for Internett

Klikk på knappen Slett filer...

Slett f	iler	X
1	Vil du slette alle filer i mappen Temporary Internet Du kan også slette alt frakoblet innhold som er lagret lokalt.	
	Slett alt frakoblet innhold	

Huk av i ruten for Slett alt frakoblet innhold og klikk på OK.

Når filene er slettet vil du komme tilbake til bildet i Fig. 8.

Du har også en mulighet for å slette loggen. Loggen tar lite plass, det er kun en liste over de internettsidene du har vært innom i løpet av de siste antall dagene som er angitt i bildet, normalt 20 dager. Klikk på Slett logg hvis du også ønsker å rydde opp i dette.

Temporære filer

Normalt så skal menyvalget under Diskopprydding (se ovenfor side 2) slette alle temporære filer, imidlertid vil det nesten alltid ligge noen igjen, disse kan man fjerne manuelt hvis ønskelig. De fleste temporære filer har filendelse .tmp, derfor søker vi på dette. Ved å angi *.tmp sier vi at vi vil søke etter alle filer med endelse .tmp.

Pass på at du går ut av alle programmer slik at du bare har søkedialogen oppe, dette for å frigjøre eventuelle temporære filer som et program måtte holde på.

Klikk på Start og Søk for å få opp bildet ovenfor, klikk på Alle filer og mapper.

I ruten Hele eller deler av filnavnet: skriver du *.tmp

Avansert utvalg

Hver enkelt bruker av datamaskinen kan ha sin egen mappe til lagring av temporære filer. Dette er skjulte mapper som ikke vil bli tatt med i søket med mindre du spesielt ber om dette.

Klikk derfor på *Flere avanserte alternativer* slik at du får opp valgene som vist til venstre. Pass på at det er huket av i de tre boksene som vist her, *Søk i systemmapper*, *Søk i skjulte filer og mapper*, og *Søk i undermapper*.

Klikk på Søk -- knappen.

Når søket er fullført vil du få opp en liste over alle filer som er funnet.

🖻 Søkeresultater 📃 🗖 🔀				
Fil Rediger Vis Favoritter	Verktøy Hjelp			
🕝 Tilbake 🕤 🕥 🔹 🏂	🔎 Søk 🔀 Mapper			
Adresse 📃 Søkeresultater		💌 🛃 Gå til		
Søkehjelperen ×	Navn	I mappe		
Søker etter Filer med *.tmp i filnavnet. Har funnet 56 så langt. - Søker i Lokale harddisker (C;F;G:) og i undermapper.	■ JET4169.tmp ■ JET41F5.tmp ■ JET958.tmp ■ JET0698.tmp ■ JET07938.tmp ■ JET0755.tmp ■ JET0755.tmp ■ JET137.tmp ■ JETE167.tmp ■ JETE166.tmp ■ JETE186.tmp ■ JETE280.tmp ■ JETE280.tmp ■ JETE280.tmp ■ JETE285.tmp ■ JETE51.tmp ■ JETE51.tmp ■ JETF9F0.tmp ■ JETF9F0.tmp	F:\Documents and Setting F:\Documents and Setting		

I dette bildet klikker du på *Rediger* på menylinja, klikk deretter på *Merk alt*. Når alle filene er merket klikker du på Delete –knappen på tastaturet ditt. Dette vil slette alle filene (legge dem i søppelbøtta). Husk å tømme søppelbøtta for å bli kvitt filene permanent. Her finnes det for øvrig en snarvei som gjør at filene slettes permanent med en gang slik at de ikke legges i søppelbøtta, hold Skift –tasten på tastaturet nede når du trykker på Delete –tasten. Dette trikset kan benyttes også i Windows utforsker hvis det er filer du vil slette permanent med en gang.

Diskskanning

Hvis du opplever at PC'en er ustabil, henger eller gjør andre ting som virker unormalt så kan det være på sin plass med en Diskskanning. Dette er et søk gjennom hele disken etter feil, det kan være feil i data og fysiske feil på harddisken. Datafeil kan oppstå på mange måter, det kan være direkte feil i program, det kan for eksempel også oppstå som en følge av en hengsituasjon hvor du har måttet restarte PC'en ved å slå den av og på.

Du finner dette ved å klikke på Start, Min datamaskin. Høyreklikk deretter på den disken du vil skanne og velg Egenskaper som vist nedenfor.

Min datamaskin.

Når du får opp bildet vil du som regel komme inn på Generelt –fliken, her vil du se et kakediagram over harddisken din med angivelse av brukt plass og ledig plass.

Klikk på Verktøy –fliken og du får opp et bilde som nedenfor, klikk på Kontroller –knappen øverst i ruten for Feilsøking.

genskap	er for L	ien (C:)	?
Generelt	Verktøy	Maskinvare Deling Sil	kkerhet Kvote
Feilsø	king Dette a	lternativet kontrollerer vol	umet for feil.
Defraç	gmentering Dette a	lternativet defragmentere	r filene på volumet. Defragmenter
Sikker	hetskopie Dette a Volumi	ing Iternativet tar sikkerhetsko t.	opi av filene på Ta sikkerhetskopi
		ОК	Avbryt Bruk

Fig. 15 Egenskaper for disk, Verktøy -flik.

Merk deg at vi her også har mulighet til Defragmentering av harddisken, noe vi skal se på senere.

Når du har klikket på Kontroller –knappen får du opp følgende dialog:

Kontroller disk Lien (C:)
Alternativer for diskkontroll Reparer feil i filsystem automatisk Søk etter og forsøk å reparere skadede sektorer
Start Avbryt

Fig. 16 Kontroller disk.

Pass på at du huker av for *Reparer feil i filsystemet automatisk*.

Det andre valget, Søk etter og forsøk å reparere skadede sektorer, er det punktet som er nevnt innledningsvis i dette avsnittet, søk etter fysiske feil på harddisken. Dette siste kan være meget tidkrevende på eldre PC'er og det er først og fremst feil i filsystemet vi ønsker å reparere, men kjør det gjerne en gang iblant.

Hvis du kjører kontroll av den disken hvor Windows er installert, noe som vil være aktuelt i de fleste tilfelle, vil du få opp en melding som vist nedenfor.

Kontroller disk melding.

Meldingen lyder:

Diskkontrollen kan ikke utføres fordi diskkontrollverktøyet trenger alenetilgang til noen Windows-filer på disken. Disse filene kan bare nåes ved å starte Windows på nytt. Vil du planlegge denne diskkontrollen til å kjøre neste gang datamaskinen startes pånytt?

Svar Ja på dette ved å klikke på Ja –knappen. Dette betyr at neste gang du starter PC'en på nytt så vil du oppleve at før du evt. får opp påloggingsdialogen så vil harddisken din kontrolleres for feil.

Det kan derfor være fornuftig å starte PC'en pånytt etter at du har klikket på Ja-knappen slik at du får kjørt sjekken med en gang.

Defragmentering

Defragmentering er en rydding i filene på disken slik at fragmenterte filer blir samlet til sammenhengende filer.

Tenk deg harddisken din som et A4 ark. Etter hvert som du legger inn ny program og dokumenter så fylles arket opp med tegn og bokstaver. Når du så sletter en fil eller avinstallerer et program så fjernes dette igjen (tenk deg at du pusser ut det med viskelær). Dette etterlater seg en 'åpning' med ledig plass. Når du så skal legge inn et nytt dokument eller program så vil Windows begynne forfra på disken å lete etter ledig plass, når den finner 'åpningen' du tidligere har frigjort (pusset ut) så vil dokumentet eller filen bli installert i denne åpningen. Men hvis det ikke er plass nok så installeres det det er plass til i åpningen, deretter letes det etter neste åpning osv.

Dette gjør at det over tid kan finnes dokumenter, filer og programmer som er spredt over store deler av disken, de er fragmentert.

Defragmenterings-programmet rydder om på dette slik at den enkelte fil blir samlet til et sammenhengende element på disken, den blir defragmentert.

Lese/skrivehodet på harddisken er en liten elektromagnet som beveger seg såvidt over selve diskplata hvor informasjonen lagres magnetisk omtrent som på gamle musikkasetter.

Hvis filene på disken er fragmentert betyr dette at lesehodet må hoppe fra sted til sted for å få med seg en hel fil, dette tar ekstra tid og gjør at Windows oppleves treg. Betydningen av å kjøre defragmentering kan derfor være absolutt merkbar på systemet. Verktøyet for defragmentering finner du på samme sted som diskskanning nevnt ovenfor.

Egenskaper for Lien (C:)	? ×
Generelt Verktøy Maskinvare Deling Sikkerhet Kvote	
Dette alternativet kontrollerer volumet for feil.	ן כ
Defragmentering	
Dette alternativet defragmenterer filene på volumet. Defragmenter	ן כ
Sikkerhetskopiering	
Dette alternativet tar sikkerhetskopi av filene på volumet.	
Ta sikkerhetskopi	
OK Avbryt Br	ık

Klikk på knappen for Defragmentering og du får opp et bilde som nedenfor.

💕 Diskdefra	gmentering				
Fil Handling	Vis Hjelp				
← → 💽 🔮	?				
Volum	Øktstatus	Filsystem	Kapasitet	Ledig plass	% ledig plass 🗹
🔲 Lien (C:)		NTFS	76.32 GB	14.70 GB	19 % 🕚
<		- 10			
Antatt disk for	oruk før defragmen	terina:			
Antatt diskton					
Antatt diskfort	oruk etter defragme	entering:			
Analyser	Detragmenter	Pause	Stopp	rapport	
Fragmenter	rte filer 🗧 Samme	enhengende filer	🗖 Uflyttbare fil	ler 🛛 Ledig p	lass

Diskdefragmentering.

Hvis du har flere disker vil du i listboksen under Volum kunne velge hvilken disk du vil defragmentere.

Klikk på Analyser –knappen og du vil se en grafisk visning av disken som i Fig. 19 med antatt diskforbruk før defragnmentering, videre vil du få opp et bilde som i Fig. 20 med en anbefaling om du bør defragmentere eller at du ikke trenger defragmentere. Ved klikk på Defragmenter –knappen starter du defragmenteringsprosessen.

Diskdefragmentering		? 🔀
Analysen er fullført fo	r: Lien (C:)	
Du trenger ikke å det	fragmentere dette vol	umet.
Vis rapport	Defragmenter	Lukk
Fig. 20		

Diskdefragmentering - analyse.

Hvis du velger å defragmentere er dette en prosess som vil ta noe tid avhengig av diskstørrelse, fragmenteringsgrad, hvor rask PC du har m.m.

Når prosessen er ferdig vil bildet se ut omtrent som nedenfor.

😵 Diskdefragmentering 📃 🔲 🔀					
Fil Handling Vis Hjelp					
← → Ⅲ 😫					
Volum	Øktstatus	Filsystem	Kapasitet	Ledig plass	% ledig plass 📩
Lien (C:)	Defragmentere	NTES	76.32 GB	14.70 GB	19 % 💙
<		1111			>
Antatt diskforbruk før defragmentering:					
		<u> </u>			
Antatt diskforbruk etter defragmentering:					
Andreaskiorbia		aning.			
Analyser Defragmenter Pause Stopp Vis rapport					
Fragmenterte filer 📕 Sammenhengende filer 🎴 Uflyttbare filer 🛛 Ledig plass					
Lien (C:) Defragmenterer 23% Flytter fil outlook.pst					

Fig. 21 Diskdefragmentering - ferdig.

Når defragmenteringen pågår vil du på statuslinja nederst i bildet se hvor langt den har kommet, når prosessen er ferdig kan du gå ut av bildet.